

Сезона 2016/2017

Четвртак, 8. јун 2017. године

Петак, 9. јун 2017. године

Задужбина Илије М. Коларца у 20 часова

Циклуси: Филхармонија и За мегаломане

Диригент: **Фабрис Болон**

Солисти: **ЛП дуо**

Програм:

Џ. Адамс: *Кратка возња у брзој машини*

Трајање: око 4 мин.

М. Најман: Концерт за клавир и оркестар (ар. М. Најман за два клавира, светска премијера)

Плажа

Шума

Брвнара

Ослобађање

Трајање: око 33 мин.

К. Дебиси: *Игра*, плесна поема

Трајање: око 18 мин.

А. Скрјабин: *Поема екстазе*, оп. 53

Трајање: око 21 мин.

Концертмајстор: **Тијана Милошевић**

Амерички композитор **Џон Адамс** (1947) један је од најзначајнијих савремених композитора оперске и симфонијске музике. Школовао се на Харварду, код великих америчких композитора. Његово рано стваралаштво настаје под утицајем радикалног минимализма (као што је, на пример, *Фригијске капије* из 1977. године), како би у каснијим остварењима почео да модификује строге, репетитивне поступке изградње музичког тока. Таква композиција је и ***Кратка возња у брзој машини***, једна од најпопуларнијих Адамсова оркестарска композиција. Настала је 1986. године, као поруџбина за фестивал *Great Woods*. У овом делу композитор је остао веран неким минималистичким композиционим поступцима, као што је понављање и споро, постепено модификовање основне ритмичке формуле дела у виду остината. Над њим се колористички наслојавају акорди са повременим наглим сменама тоналних центара (што је једна од одлика Адамсовог стила), при чему се гради веома интересантна драматургија дела. Композитор је ове *фанфаре за оркестар* описао следећим речима: *То је као кад вас неко позове да се провозате у брзом, спортском аутомобилу, а када возња почне, пожелите да нисте ни ушли у њега.*

Велики британски композитор, музиколог и пијаниста Мајкл Најман (1944) такође је аутор минималистичких и постминималистичких остварења. Школовао се на Краљевској музичкој академији у Лондону, а средином шездесетих година прошлог века боравио је у Румунији, где је, као стипендиста британске владе, проучавао народне песме. Аутор је великог броја симфонијске, концертантне, филмске и оперске музике. **Концерт за клавир и оркестар** настао је 1993. године, на основу музике за филм *Клавир*, из исте године. Радња се одвија средином 19. века, а реч је о немој шкотској пијанисткињи, која од своје шесте године не говори и изражава се путем клавира. Отац је удаје за Новозеланђанина и она, са својом кћерком, одлази код мужа. Велики успех музике за овај филм вероватно је навео композитора да је још исте године преради у концерт за клавир. Једноставачни концерт подељен је на четири одсека, кроз које се на остинантним моделима и њиховим модификацијама излажу и потом развијају његове теме, градећи веома емотивно и технички захтевно дело.

Овом приликом, *ЛП дуо* ће премијерно извести композиторову верзију концерта за два клавира.

Једно од последњих дела **Клода Дебисија** (1862–1918), плесна поема ***Игра***, настала је током 1912. и 1913. године. Представља прво дело у којем је композитор, по доласку Сергеја Дјагиљева 1909. године у Париз, сарађивао са руским уметницима. Ова поема је производ интензивне сарадње Дјагиљева (и његове плесне трупе), играча и кореографа Вацлава Нижинског и Дебисија. Њена тема је тениска, односно еротска игра између младића и девојке. Поема *Игра* представља синтезу композиторовог стваралаштва у смислу посезања за веома слободним, типично импресионистичким хармонским језиком, као и веома смелом колористичком оркестрацијом. Дебиси је своју оркестрациону технику развијао још од *Прелида за поподне једног фауна*, који је данас једна од његових најпознатијих композиција, закључно са симфонијским триптихом *Море*, насталим свега неколико година пре поеме *Игра*.

Упркос негативном пријему овог дела на премијери 1913. године, коју је највећим делом проузроковала контраверзна кореографија Нижинског, ово дело је, у својој концертној верзији, опстало на репертоару већине светских оркестара.

Још 1904. године, **Александар Скрјабин** (1871–1915) је написао књижевну поему, са циљем да она постане програмска скица за Четврту симфонију, на којој је рад почео наредне 1905. године. Идеју о овој симфонији није реализовао, већ је уместо ње, 1908. године, настала једноставачна **Поема екстазе** за велики оркестар. До овог дела Скрјабин је, држећи се традиционалних формалних образаца, свој музички језик развио од шопеновског, до позноромантичарског, да би ово дело постало преломна тачка у композиторовом раду. Наиме, Скрјабин је, по завршетку рада на овом остварењу, на веома специфичан начин постепено освајао простор атоналне музике, тежећи да оствари веома специфично, синестезијско дело, које због своје преране смрти никада није успео да реализује. Према композиторовим речима, *Поема екстазе*, иако конципирана као традиционалан сонатни облик, треба да представи радост несвесно ослобођене креативности која је средство за постизање једног циља, а то је игра.

Милош Браловић*

*У сезони 2016-17, Београдска филхармонија пружа прилику одабраним младим музиколозима да писањем програмских коментара обогате своју стручну праксу.